

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ТРАНСПОРТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Постановка проблеми. Проблема вдосконалювання управлінської діяльності на автотранспортних підприємствах є досить актуальною. Це пов'язано також з тим, що існуючі або пропонувані раніше теоретичні підходи не повною мірою адаптовані до сучасних українських умов, не враховують специфіку трансформаційних процесів в українській економіці й спадщину планової економічної системи. Формування умов для ефективної управлінської діяльності знаходить своє відбиття й безпосередньо впливає на успіх підприємства в цілому, а також позначається на благополуччі співробітників, мотивації до трудової діяльності й рівні прибутковості транспортних підприємств у цілому. Вигідне географічне положення дозволить Україні в перспективі одержувати значні доходи від експорту автотранспортних послуг, у тому числі від здійснення транзитних перевезень по своїх комунікаціях. Саме це обумовлює необхідність систематизації знань в області управління транспортними підприємствами, дослідження й наукового обґрунтування ряду питань, пов'язаних із трансформацією широко застосовуваного функціонального управлінського підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи теоретичні й методологічні засади дослідження процесів формування і функціонування транспортно-логістичних систем представлені в працях таких відомих вчених як: Д.Дж. Бауерсокс, Д. Бенсон, С. Гриценко, С.Дж. Джонсон, О. Дороховський, Є. Змієв, Є. Крикавський, В. Лукінський, І. Морозов, А. Сумець, А. Таничев та ін. Недостатня вивченість окремих теоретичних і прикладних аспектів проблеми визначають актуальність досліджуваної тематики і коло розглянутих питань.

Формулювання цілей статті. Основною метою нашого дослідження стала розробка рекомендацій щодо удосконалення управління транспортно-логістичною діяльністю.

Виклад основного матеріалу досліджень. Транспортні комунікації поєднують всі частини території країни, що є необхідною умовою її територіальної цілісності, єдності її економічного простору [12]. Вони зв'язують Україну зі світовим співтовариством, будучи матеріальною основою забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків держави і його інтеграцій у глобальну економічну систему.

Транспортна система забезпечує умови економічного росту, підвищення конкурентоспроможності національної економіки і якості життя населення. Географічні особливості України визначають пріоритетну роль транспорту в розвитку конкурентних переваг країни з погляду реалізації її транзитного потенціалу. Доступ до безпечних і якісних транспортних послуг визначає ефективність роботи й розвитку виробництва, бізнесу й соціальної сфери. Географічна й технологічна доступність транспортних послуг визначає можливості територіального розвитку економіки й соціальної сфери.

Вартісні характеристики перевезень будь-якої продукції (транспортний тариф) відображаються безпосередньо на її кінцевій ціні, додаються до витрат на виробництво, впливають на конкурентоспроможність продукції й зону її збуту.

Швидкість транспортного сполучення впливає на ефективність економічних зв'язків і рухливість населення. Ріст швидкості доставки вантажів і пасажирів дає відчутний економічний і соціальний ефект. Під час перевезення вантажів він виражається у вивільненні оборотних коштів підприємств, а під час перевезення пасажирів - у вивільненні часу людей, що може бути використаний на інші цілі.

Здешевлення й прискорення автотранспортних перевезень дозволять зблизити віддалені друг від друга регіони країни, підвищити якість життя населення й рівень

ділової активності, зміцнити територіальну єдність країни й створити більш сприятливі умови для реалізації потенційних економічних і соціальних можливостей кожного українського регіону.

Роль транспорту в забезпеченні обороноздатності й національної безпеки України обумовлена ростом вимог до мобільності Збройних Сил України. Безпека транспортної системи визначає ефективну роботу аварійно-рятувальних служб, підрозділів цивільної оборони й спеціальних служб і в такий спосіб визначає умови підвищення загальнонаціональної безпеки й зниження терористичних ризиків.

Важливу роль у соціально-економічному розвитку країни грає безпека й екологічність транспортної системи. В умовах посилення уваги суспільства до екологічних факторів зниження шкідливого впливу транспорту на навколишнє середовище має велике соціальне значення й може вплинути на розвиток міських агломерацій.

Таким чином, стан розвитку транспортної системи країни є одним з найважливіших факторів на шляху підвищення ефективності функціонування окремих транспортних підприємств.

Однак в Україні економічна ситуація й стан транспортної інфраструктури характеризуються рядом процесів, у тому числі протиріччями, обумовленими об'єктивними тенденціями її розвитку й економіки країни в цілому. Одним з підсумків є невідповідність результатів проведених перетворень поточним інвестиційним програмам і стратегічним цілям. Це супроводжується структурними зрушеннями й глибинними соціально-економічними змінами.

За результатами проведених перетворень транспортне підприємство повинне являти собою цілісний механізм зі строго визначеними взаємозв'язками між окремими підрозділами компанії, пов'язаними з допомогою ефективно виконуваних організаційних процесів (рис. 1).

Рис. 1. Базові процеси на транспортному підприємстві

На процес формування системи управління транспортними підприємствами, як і на процес її подальшого вдосконалювання, впливає ряд факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства. До таких факторів варто віднести наступні: фактори технологічного характеру, внутріфірмові фактори, фактори ринкового характеру, управлінські фактори (рис. 2).

Рис. 2. Фактори формування системи управління транспортним підприємством

Вплив кожної групи факторів може бути різноспрямованим, може як позитивно, так і негативно позначатися на сукупних характеристиках організаційної структури управління транспортними підприємствами. З урахуванням впливу даних факторів можна досліджувати інструментарій розвитку систем управління транспортними підприємствами на основі процесно-орієнтованого підходу.

Аналіз міжнародної практики функціонування систем управління транспортними підприємствами, а також її порівняння із принципами роботи українських транспортних підприємств дозволяють систематизувати основні риси функціонування таких систем на території України. Дані характеристики зазначені на рис. 3.

Рис. 3. Характеристики української моделі управління транспортними підприємствами

Багато характеристик впливають на ефективність функціонування українських транспортних підприємств. Впровадження процесно-орієнтованого підходу до управління дозволить досягти наступних результатів:

- впровадження нових структур управління, підвищення його гнучкості;
- розвиток механізмів саморегулювання;
- зміна принципів ціноутворення, зниження витрат експлуатації;
- формування організаційних структур, що відповідають ринковим потребам;
- стимулювання інноваційної активності окремих транспортних підприємств;
- розвиток системи самоконтролю на транспортних підприємствах;
- підвищення уваги до потреб споживачів транспортних послуг.

Сучасні принципи роботи українських транспортних підприємств засновані на домінуванні функціональної структури управління. Це веде до того, що окремі підрозділи підприємства починають розвиватися відосібно, без урахування механізму взаємодії із загальними цілями транспортного підприємства. Закріплює дану практику традиція розробки окремих стратегій розвитку для кожного функціонального відділу підприємства.

Можна виділити кілька самостійних напрямків (видів) стратегії в рамках роботи транспортного підприємства (рис. 4).

Рис. 4. Структура змісту стратегії підприємства транспорту

На схемі видно, що центральним напрямком стратегічного планування на транспортних підприємствах у сучасних умовах повинна стати стратегія координації й інтеграції бізнес-процесів, що визначає способи взаємодії функціональних підрозділів підприємства, нагромадження, обробки й перерозподілу інформаційних потоків. Саме від рішень в сфері координації залежить досяжність всіх інших стратегічних цілей транспортного підприємства.

Зокрема, мова йде про підвищення якості управління транспортним підприємством. Виходячи зі змісту якості управління й ідеї впровадження процесного підходу необхідно виділити ще одну функцію – інформаційну (блок «Спеціальні функції») (рис. 5).

Рис. 5. Функції якості управління

У загальному вигляді методика оцінки ефективності функціонування системи управління транспортного підприємства представлена на рис. 6.

Рис. 6. Схема методики оцінки ефективності функціонування системи управління транспортним підприємством

Аналіз існуючих теоретичних і практичних підходів до оцінки ефективності управління в рамках організації дозволяє виділити наступні напрямки аналізу різних сторін ефективності управління як складових загальної ефективності:

1. Економічні показники ефективності управління.
2. Ефективність у забезпеченні зовнішньої й внутрішньої соціальної політики; відношення цілей організації й суспільства.
3. Ефективність управління як саморегульованої системи; адаптаційна здатність до вимог науково-технічного прогресу, змін соціальних умов виробництва.
4. Ефективність інформаційної системи; інформаційне забезпечення управління й керуючого впливу на організацію.

Реалізованість розробленої стратегії розвитку транспортного підприємства, націленої на вдосконалення системи управління, визначається включеністю в її розробку широкого кола зацікавлених осіб. На різних етапах – у розробці, обговоренні, затвердженні й коректуванні стратегії, повинні брати участь представники кожної із зацікавлених груп. Саме використання такої схеми розвитку транспортного підприємства дозволить виконати умови для досягнення найбільш ефективного управління, що залежить від якості управлінських рішень.

Якість управлінських рішень прямо визначається кількістю переробленої інформації й строками готовності результатів. Ефективне управління немислимо в цей час без автоматизації процесів вирішення великої кількості завдань і впровадження технічних засобів, програмного забезпечення й інформаційних технологій. Процес автоматизації на транспортному підприємстві ускладнений тим, що в цей час присутня величезна кількість готових варіантів технологій і абсолютно відсутня яка-небудь система показників ефективності або порівняння при їх виборі. Перш ніж почати процес автоматизації управлінської діяльності на транспортному підприємстві, необхідно представити його як системний об'єкт, що у результаті планованих впливів на нього переходить у новий стан і оцінюється новими значеннями або якісними показниками, обраними як показники стану організації.

Висновки. Концепція логістичного управління формуванням і розвитком транспортно-логістичних систем спрямована на інтеграцію учасників системи вантажо- і товароруку на основі встановлення між ними взаємовигідних партнерських відносин при одночасному забезпеченні їх зацікавленості в досягненні кінцевої мети функціонування системи. Логістична концепція управління транспортом дозволяє по-новому поглянути на транспорт як на складову частину єдиного економічного процесу руху матеріального потоку, що повинне дозволити мінімізувати витрати руху матеріального потоку по всіх логістичних ланцюгах.

Анотація

Доведено, що транспортна система забезпечує умови економічного росту, підвищення конкурентоспроможності національної економіки і якості життя населення. Досліджено та науково обґрунтовано ряд питань, пов'язаних із трансформацією широко застосовуваного функціонального управлінського підходу. Розроблено рекомендації щодо удосконалення управління транспортно-логістичною діяльністю.

Аннотация

Доказано, что транспортная система обеспечивает условия для экономического роста, повышения конкурентоспособности национальной экономики и качества жизни населения. Исследовано и обосновано ряд вопросов, связанных с преобразованием широко используемого функционального управления. Разработаны рекомендации по улучшению управления транспортно - логистической деятельностью.

Summary

It is proved that the transport system ensures the conditions for economic growth, rising of competitiveness of national economy and life quality of population. Was investigated and grounded a number of issues associated with the conversion of a widely used approach of functional management. Were developed recommendations for improving of management of transport and logistics activities.

Список використаних джерел:

1. Гриценко С.Г. Стратегія випереджального розвитку транспортно-логістичних кластерів в Україні / С.Г. Гриценко // Маркетинг в Україні. – 2007. – № 10. – С. 35-37.
2. Джонсон С.Дж. Современная логистика, 7-е издание / Джонсон С.Дж., Вуд В.Д., Вордлоу Д.Л., Мерфи П.Л. / Перевод с английского. – М.: Вильмас, 2007. – 620с.
3. Дороховський О.М. Удосконалення управління транспортно-логістичною системою причорноморського регіону / О.М. Дороховський // Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць ХДАУ. – Вип. 77. – Херсон: Айлант, 2011. – С. 251-258.
4. Дороховський О.М. Аналіз стану та перспективи розвитку транспортно-логістичної інфраструктури України / О.М. Дороховський // Таврійський науковий вісник: Зб. наук, пр. ХДАУ. – Херсон: Айлант, 2013. – Вин. 82. – С. 195-200.
5. Електронний ресурс – режим доступу: ukrlogistika.com.ua
6. [Електронний ресурс – Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України – режим доступу: http://mtu.gov.ua](http://mtu.gov.ua)
7. Змиев Е.И. Транспортная логистика на предприятии: мнения экспертов по ключевым вопросам / Е.И. Змиев // Логистика: проблемы и решения. - 2008. - № 1. - С. 16-19.
8. Крикавський Є.В. Логістика: традиційні і нетрадиційні сфери використання / Є.В. Крикавський, Р. Патора // Вісн. нац. ун-та “Львівська політехніка”. Логістика. – 2006. – № 552. – С. 62-75.
9. Лукинский В. Экономическая оценка затрат на логистику при международных автомобильных перевозках / В. Лукинский, Е. Будрина, Ю. Машин // Дистрибуция и логистика. – 2007. – № 9. – С. 40-43.
10. Морозов И.В. Управление перевозками на базе логистической концепции Sust in time / И.В. Морозов // Логистика: проблемы и решения. – 2006. – № 5. – С. 68-72.
11. Сумец А.М. Реинжиниринг бизнес-процессов внутрипроизводственной логистической системы / А.М. Сумец // Логистика: проблемы и решения. – 2006. – № 4 (5). – С. 49-61.
12. Таничев А.В. Логистика / Таничев А.В. - М: Издательский Дом «Конус», 2007. – 258 с.